

Nr 94

av herrar Fälldin och Helén
angående lagrådsgranskningen av lagförslag.

I 8 kap. 18 § regeringsformen finns bestämmelser om lagrådet intagna. Dess uppgift är enligt stadgandet att avge yttrande över lagförslag, i första hand till regeringen men även till riksdagsutskott. Om lagrådets sammansättning stadgas att domare i högsta domstolen och i regeringsrätten ingår i rådet. I stadgandet saknas regler om vilka lagförslag lagrådet skall yttra sig över. Likaså synes meningen vara att i lagrådet skall kunna ingå också andra personer än domare i nämnda båda högsta instanser.

Lagrådets hörande har kommit att i svensk lagstiftningstradition öka tryggheten för att ett lagförslag fyller även högt ställda krav i kvalitativt hänseende. Den noggranna tekniska granskning ett lagförslag underkastas i lagrådet har inneburit att mindre väl genomtänkta lagförslag stoppats och behövliga omarbetningar genomförts. Detta förhållande har varit till gagn för alla.

Den mycket viktiga funktion som lagrådsgranskningen av nya lagförslag innebar önskar vi se bibehållen och grundlagfäst. Enligt vår mening är det ett viktigt led i lagstiftningsarbetet att tillse att en lagstiftningsprodukt är tekniskt oklanderlig och står i samklang med redan existerande lagstiftning i vilken den skall inordnas. Det vore oriktigt att karakterisera denna granskningsfunktion som likställd med remissyttrande. Granskningen utgör i stället ett viktigt led i den slutliga beredningen av lagstiftningen. Den bör därför ha en given plats i grundlagen.

Erfarenheter av lagrådsgranskningen visar att regeringen ganska ofta på grundval av lagrådsremissen självmant ändrar i förslaget innan propositionen läggs på riksdagens bord. Lagrådsgranskning före propositionsavlämnande innebär också att riksdagens ledamöter kan ta del av de synpunkter lagrådet har haft på det aktuella lagförslaget när de överväger huruvida de skall acceptera propositionens förslag eller väcka motion och påyrka ändringar eller avslag.

Däriigenom blir lagrådsgranskningen särskilt värdefull för riksdagens och riksdagsledamöternas bedömning av de lagförslag som regeringen framlägger. Den skyldighet till lagrådsgranskning av vissa lagförslag som vi önskar få inskriven i regeringsformen är sålunda ett led i centerpartiets och folkpartiets strävan att ytterligare stärka riksdagens ställning i det svenska samhället.

Mot den nu angivna bakgrunden bör i grundlagen inskrivas i vilka fall lagrådets yttrande skall inhämtas. I princip bör lagrådet medverka inom

vad som betecknats som det obligatoriska lagstiftningsområdet, dvs. det i 8 kap. 2 och 3 §§ beskrivna området med undantag för föreskrifter om skatt. Vidare bör från lagrådets hörande kunna undantagas sådana det nämnda lagstiftningsområdet tillhörande lagförslag, vilka är av ringa betydelse. I vad gäller lagförslag, över vilka efter vad nu sagts lagrådets yttrande skall inhämtas, bör regeringen – i de fall då regeringen lägger fram förslag för riksdagen – införskaffa sådant yttrande innan proposition avlämnas till riksdagen. Grundlagen bör omformuleras i enlighet med det nu anförda.

Även frågan om lagrådets sammansättning bör uppmärksammas. Sammansättningen av lagrådet bör avgöras av högsta domstolen och regeringsrätten. Riksdagen får stadga närmare därom i lag. I grundlagen torde vara till fyllest att ange att medlemmar av lagrådet utses av högsta domstolen och regeringsrätten. I den särskilda lagen kan sedan föreskrivas hur många av medlemmarna i lagrådet som tillika skall vara ledamöter av envar av de båda högsta instanserna. Det torde få ankomma på utskottet att utarbeta erforderlig lagtext.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi
att riksdagen beslutar att 8 kap. 18 § i regeringsformen får följande lydelse:

För att avge yttrande över lagförslag skall finnas ett lagråd. Lagrådet skall yttra sig över lagförslag i ämne som anges i 2 och 3 §§ i detta kapitel, dock med undantag för lagförslag med föreskrifter om skatt. Är lagförslaget av ringa vikt behöver lagrådet ej höras. Yttrande av lagrådet inhämtas av regeringen. Även riksdagsutskott får inhämta yttrande av lagrådet enligt vad som närmare anges i riksdagsordningen.

Lagrådets medlemmar utses av högsta domstolen och regeringsrätten. Närmare bestämmelser om lagrådet meddelas i lag.

Stockholm den 15 januari 1975

THORBJÖRN FÄLLDIN (c)

GUNNAR HELÉN (fp)